

Radio Nord revival 4 – 5 september

Radioamatörer engagerar sig för 60 års jubileum

AV // SMOJZT, TILMAN D. THULESIUS

Tänka sig att radiostationen Radio Nord för 60 år sedan vände upp och ner på den svenska rundradiovärlden. Vissa kallade Radio Nord en "piratstation". Men att sända från internationellt vatten var ju inte förbjudet. Stationen fick vara i luften i 14 månader, en kort tid, men stationen öppnade upp ögonen för både lyssnare och makthavare.

DISTRIKTSLEDAREN FÖR DISTRIKT O

– Ann SM0ZEU med team och Radio Nord-veteranerna genomförde detta fina event. Aktiviteterna genomfördes på Vaxholms Fästning, dels genom en utställning på Vaxholms Kastells Museum samt genom utsändning på FM 91,9 MHz och HF 6035 kHz.

Förutom utställningen i Kastellet som har funnits tillgänglig under året hölls den 5 september föredrag av bland annat Jan Kotschack – son till chefen för Radio Nord Jack Kotschack (*bild 1*).

Föredraget var mycket väl och initierat genomfört. Jan ägnade mycket tid åt att beskriva förutsättningarna för stationen (*bild 2*). Det fanns i mitten och slutet på 50-talet inget programinnehåll i Sveriges Radio för de som ville lyssna på underhållningsmusik.

Många vände i stället sina öron mot Radio Luxemburg under denna tiden. Jack Kotschack fick med inspiration från USA idén att kunna erbjuda underhållning, nyheter med finansiering genom reklamslag. Reklambyråerna ställde sig positiva liksom musiker som såg att deras musik äntligen skulle kunna nå ut till sin publik. Radio Nord satsade också mycket på en tät dialog med sina lyssnare via bland annat brev och telefon, ett grepp som gjorde stationen populär.

Jan slog ett slag för två böcker han skrivit om stationen och inte minst om sin far. Böcker som finns att köpa genom online-bokhandlare som exempelvis Adlibris. Titta efter titlarna:

Stick iväg, Jack! Historien om Radio Nord och *Salomons Hemlighet*.

BILD 1: Ann SMOZEU (DLO) välkomnar Jan Kotschack och deltagarna.

BILD 2: Jan berättar om sin far Jack Kotschack, som var initiativtagare till Radio Nord.

BILD 3: Radio Nord-veteranerna Claes Feuk (försäljning), Lena Jularbo (skivarkivet) intervjuas av Ronny Forslund.

BILD 5: Tilman SMOJZT och Gunnar SMOOTX har stängt skyddsvärnet så att sändaren får stå skottsäkert.

BILD 4: FM-sändare på 300W står med en PC kopplad till Internet lite på sned i ett gammalt skyddsvärn på Kastellet's torn.

BILD 6: Gunnar SMOOTX drar fast bandet för fastsättning av dipolantennen vid en flaggstång. Nu skulle sändas FM-trafik.

BILD 7: Det tunga artilleriet för kortvåg fick utgöras av en CT-1000 från Standard Radio. Flera hundra kilo kvalitetsprodukt syns här. Sändaren till vänster och en mottagare till höger i bild. Imponerande bygge hemma hos SM5LQL Kent.

Ett intressant inslag var också en intervjusession av Radio Nord-veteraner (*bild 3*). De berättade om hur det var att jobba på stationen och hur man upplevde verksamheten och diverse händelser och anekdoter.

GAMMALT LJUDMATERIAL blandat med nytt sändes under dagarna ut via två sändarinstallationer. Materialet streamades ut över Internet och kunde plockas ner vid sändarna via PC, för att sändas ut. Givetvis hade tillstånd för sändning sökts och fått godkänt av PTS. Så sändningarna genomfördes helt legalt. Trevligt att PTS var så tillmötesgående.

För sändningarna lokalt i Stockholm på 91,9 MHz FM hade SM0JZT och SM00TX fått låna en 300 W FM-sändare av Berndt SM5EKO. Den placerades med en vertikalt polariserad dipol uppe i tornet på Kastellet vid Vaxholm.

På bilderna kan man se sändare med PC för "nertagning" av det streamade materialet och den dipolantenn som sattes fast uppe på tornet.

FÖR SÄNDNINGARNA PÅ KORTVÅG fick vi ta till mera tunga doningar med hjälp av SM5LQL. Standard Radio i Stockholm har tillverkat den sändare CT-1000 som användes vid kortvågsutsändning av Radio Nord Revival från Julita i Sörmland under helgen 4–5 september. Den togs fram när dåtidens sändare inte hade den frekvensnoggrannhet som krävdes. Så den har ugn för oscillator med frekvensområde 1,6–25 MHz. Den har automatisk avstämning mot antennen. Fyra stycken 4CX250 rör genererar effekten som är max 1 kW. Sändaren gick med full effekt 12 timmar under lördag och söndag utan minsta problem.

Om Standard Radio specificerat en viss uteffekt så klarar deras produkter detta kontinuerligt i hela frekvensområdet. Detta är kvalitet.

Antennen som användes i Julita var en Inverted V, en dipolantenn som består av ett dipolfäste och två stycken trådar cirka 12 meter långa. Trådarna gick i öst-västlig riktning.

TACK FÖR ALLA RAPPORTER och glada tillrop. Under helgen för sändningarna har rapporter mottagits från lyssnare med mät-mottagare från alla möjliga håll och kanter. Det var framför allt spännande att notera lyssnarrapporter på kortvågen där lokala lyssnare i Mälardalen förstas hade det svårare att uppfatta signaler via markvåg än lyssnare från våra grannländer eller lite längre bort i norra och södra Sverige liksom ute i Europa.

Utsändningarna på FM-bandet nådde med den goda effekten flera mil i omkrets från Vaxholm.

För oss radioamatörer var det skoj och inspirerande att få vara med om att hedra en gammal rundradiostation. Samtidigt som det inspirerade många av oss att lära sig mera om tekniken.

Stort tack för alla engagerade från framför allt Täby Sändaramatörer.

*Ann SM0ZEU, Sven-Erik SM0WAV,
Gunnar SM00TX, Kent SM5LQL och
Tilman SM0JZT. □*

Revival för banbrytande radiokanal på Vaxholms Kastell

I år skulle den kontroversiella piratradiostationen Radio Nord ha fyllt 60 år. Detta jubileum har sedan i maj firats med en utställning på Vaxholms Kastell. Den 5 september kommer ett evenemang att anordnas av Sveriges Sändaramatörer på samma plats med föreläsning och frågestund med Radio Nord-veteraner.

Under perioden mars 1961 till juni 1962 då Radio Nord sände sina program från skeppet Bon Jour på internationellt vatten vid Almagrundet sydost om Sandhamn lyckades stationen väcka mycket känslor hos det svenska folket. I Radio Nord spelades nämligen modern musik för ungdomarna, "skvalmusik", och för första gången sändes även radioreklam. Själva kallade man sig för Europas modernaste radiostation, en radio i tiden som aldrig sover utan sände 24 timmar om dygnet. Radio Nord var även först med att presentera topplistor varvat med artistintervjuer.

absolut inte få finnas. Det var förbjudet att sända reklamradio på den här tiden, det fanns bara den statliga radion, alltså P1 i första hand. Staten gjorde allt för att stoppa den här stationen, berättar Gunnar Törnqvist, som är tekniskt ansvarig för evenemanget på Kastellet.

– Det här blev ju en nagel ögat på den svenska staten och den socialdemokratiska regeringen. Sämt här skulle

BÅTEN FOR också väldigt illa i stormar och fick söka nödhamn i Sandhamn, men där fick man brättom att reparera

fartyget då det bara fick ligga på svenskt vatten i 24 timmar.

RADIO NORD kom att bli revolutionerande för svensk media då stationen banade väg för Sveriges Radios egen radiokanal för populärmusik P3 och därefter kommersiell radio med Stenbecks produktioner på 1980-talet och vidare in i det nya medielandskapet.

Utställningen på Kastellet i Vaxholm, som pågår fram till mitten av september, handlar om Radio Nord's historia och innehåller bilder, texter, föremål och inspelningar från tiden då det begav sig.

Den 5 september arrangerar Sveriges Sändaramatörer ett evenemang på Kastellet för trogna Radio Nordfans. Under dagen kommer Jan Kotschack, son till stationens grundare Jack Kotschack, att föreläsa om stationens historia och det blir frågestund med ett antal Radio Nord-veteraner på plats. Den som vill medverka kan anmäla sig via e-postadress sven-erik@credens.se. Evenemanget startar kl.13.00 på

Från fartyget Bon Jour, som låg vid Almagrundet, sände Radio Nord sina program dygnet runt. FOTO:PIKAT

Waxholms Kastell. Radio Nord Revival kommer också att sändas på FM-frekvens 91,9

Mhz under hela söndagen och streamas via nätet, www.streamerp2p.com.

INGRID HEDMAN TEXT
redaktionen@skargarden.se
Tel: 08-54 54 27 10

Vi fick bra reklam av Skärgårdstidningen också!